M. No Reg. 2580.

సం॥ చందా రు 4 లు

జమీందారీ రయితుల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవసాయిక భాగ్యోదయమునకు

సంపుటము 2 } శనివారం 18–3–33 నెల్లూరు } సంచిక 28

రెండవ రాజకుమారుని సాక్ష్యము

స. ప్రి. ము. కోర్టు స్మాల్ నెం 991 of 32 లో 6-3-1933 తేదీన వెంకటగిరి మహారాజాగారి రెండవకుమారుని సాక్ష్యములోని భాగములు:—

నన్ను మహారాజ కుమారని పిలుతురు. మా దివాను పేరు సుబ్బారావు. రయితులు పెట్టుకొను అర్జీలను దివాను నా వుత్తర్వుల కొరకు పంపరు. తహశీలుదారు కూడ పంపరు. దావాలను చేసే విషయములో నా యభిప్రాయమును వ్రాసి మహారాజాగారికి వుత్తర్వుల నిమిత్తము పంపెదను. శిస్తు రిమిషనుల విషయములోను, కంచెపుల్లరుల విషయములోను రయితులు నాకు అర్జీలు పంపుకొందురు. నేను వాటిపై యే వుత్తర్వులను చేయక విచారణనిమిత్తము తహశీలుదారులకు పంపుదును. వీటిపై కడపటి వుత్తర్వులను మహారాజాగారే చేయుదురు. వీటికి సంబంధించిన కాకితములను దివాను నాకుపంపగా నాయభిప్రాయము వ్రాసి వుత్తర్వుల నిమిత్తము మహారాజాగారికి పంపెదను. సాధారణముగా మహారాజాగారు నాతో యేకీభవింతురు. కదాచితు వ్యతిరేకించుటయుకలదు. మహారాజాగారు లేనప్పుడు విషయ మత్యవసరమైనచో నేనేకడపటి వుత్తర్వులను చేతును. వారు వచ్చినవెనుక వారి వుత్తర్వుల పొందెదను. మహారాజాగారికి నేరుగా రయితులు అర్జీలు యిచ్చుకొనుటయు కద్దు. పై విధముగా 1924, 25 సం॥ మొదలు జరుగుచున్నది. నేను 1924, 25 సం॥లో పరిపాలనాధికారమును స్వీకరించితిని. కుమారరాజాగారుకూడ పరిపాలన యందు శ్రద్ధ వహింతురు. మహారాజాగారు భిన్నాభిప్రాయులయిన విషయములలో తప్ప పరిపాలన యంతయు నామీదుగనే జరుగుచుండును. ఇది రయితుల కందరికి తెలియును.

మా సంస్థానమందు సి. గోపాలు అను ప్రచురణ శాఖాధికారి కలడు. అతను మా సంస్థానము అనుమతి పొందియే సంస్థానమునకు సంబంధించినయేదేనివిషయములు ప్రకటించును. యిటీవల 1932 సం॥న కంచెల విషయమై రయితులకును యెస్టేటువారికిని వాక్ప్రసంగములు జరిగినవి. రిమిషనుల విషయమై జరుగలేదు.

కంచెల విషయమై నేను కలెక్టరుగారితోను, పోలీసు సూపరింటెండెంటు గారితోను సంభాషించుచుంటిని.

1336 ఫసలి క్షామ సంవత్సరము. ఆ ఫసలీయందు పంటలు పండలేదు. మోపాయిలో యెన్ని అణాల పంటపండినదో చెప్పలేను. యీదావాలో చేరిన మోపూరు గ్రామము చెల్లాగాను. యింత పంటనుపైనపండకుంటె రిమీషను యిచ్చేది అనే నిర్ణయములేదు. యెంత పంట పండితే రిమీషను యివ్వతగునో నేను చెప్పజాలను. రిమీషను అర్జీలు నాకు రాగానే నేను ఆఫీసుకు పంపెదను. దివాను, మహారాజాగారి యుత్తర్వులకైనా ద్వారా పంపును. 1336 ఫసలీకి రయితులు సుక్తి అర్జీలను పెట్టుకున్నారు. మోపూరు రయితులుకూడ పెట్టుకున్నారు. అపతేల కొంతకాలమునకు యీ అర్జీలు పైసలు అయినవి. కాలదోషము మించకుండుటకై రిమిషను తీర్మానములు కాని మొత్తములకు ప్రోనోట్లను వ్రాయించుకొనవలయునని రయితులు కోరగా అట్లు చేయబడెను. మోపూరు రయితులు కూడ అట్లే అడిగిరి. రిమీషను తీర్మానమైనపిమ్మటఅట్టిమొత్తములు ప్రోనోట్లలో చెల్లువేయబడును. ఒకవేళ పూర్తిమొత్తములు అప్పటికే చెల్లించియున్న యెడల రాబోవు సంవత్సరముల శిస్తులోకి యీ ప్రోనోట్ల ముజరా మొత్తము చెల్లుబెట్టుకోబడును. యీ దావా ప్రోనోట్లు వ్రాయించుకొను కాలములో రిమీషను యిచ్చే యెడల అట్టి మొత్తములు యీ ప్రోనోట్లలో చెల్లువేసుకొనే ఏర్పాటు వున్నదో లేదో నాకు తెలియదు. గ్రామాధికారులు సుక్తి రిపోర్టులను యెస్టేటు వారికి పంపిరో లేదో జ్ఞాపకములేదు. అట్టి అర్జీలను గ్రామాధికారులకు పంపు ఆచారములేదు. యెస్టేటుద్యోగులకే అవి పంపబడును. దావా ప్రోనోట్లు వ్రాయించినప్పుడు మోపూరు రిమిషనుల విషయము పరిష్కారముకాలేదు. రిమీషనులకున్నూ దావా ప్రోనోట్లకున్నూ యెట్టి సంబంధమున్నూలేదు. రిమీషను తీర్మానము కానందువల్ల ప్రోనోట్లు వ్రాయించుకొనబడెను అను వాదమును నేనంగీకరింపను. రిమీషనుల విషయమై సంస్థానము వారు ప్రకటించిన జవాబు నిజమేను.

“(వెంకటగిరి రయితుల కష్టములు” అని రయితులు యింగ్లీషులో శాసనసభ్యులకు పంచిపెట్టిన విజ్ఞప్తికి యెస్టేటువారు ప్రకటించిన ప్రత్యుత్తరములో యీ రిమీషను సందర్భమునకు సంబంధించిన వాక్యములిట్లున్నవి.)

“ముజరా విషయము తీర్మానము కానందువల్ల యెస్టేటువారు ప్రోనోట్లను వ్రాయించుకొనుచున్నారని నిందారోపణ చేయుటలో అర్థములేదు. యిట్టి పద్ధతి రయితులకు యేవిధమయిన నష్టమును కలిగించదు. యేలననగా యీ ప్రోనోట్లను వ్రాయించుకొనవలెనను యుద్దేశ్యము నెటనే దావాల చేయవలెనను యుద్దేశ్యము కాదు. యిట్టి ప్రోనోట్లను సంస్థానము వారు రయితులకు అనవసర దావాఖర్చులను తప్పింపవలెనను సదుద్దేశముతోనే వ్రాయించుకొనుచున్నారు. మీదు మిక్కిలి యిట్టి ప్రోనోట్లవలన సంస్థానము వారికే నష్టమే కలుగుచున్నది. శిస్తుబాకీ ప్రోనోట్లు బాకీగా మారినందువల్ల భూమిపైన మొదటి చార్జిగా అములు జరుపుకొను వసతి పోవుచున్నది.”

దానివిషయమై నేనెట్టి సమాధానము నివ్వజాలను. పై జవాబు జమీందారీఅంతటికిసంబంధించినదేను. మోపూరు రయితుల అర్జీల 1931 సం॥ లో పరిష్కరింపబడినవని తెలపెదను. నాకంత పూర్తి జ్ఞాపకములేదు. సంస్థానమువారు ప్రత్యుత్తరమును యెప్పుడు ప్రకటించినది నేను చెప్పజాలను. రిమీషను అర్జీలును వాని పై వ్రాయబడిన యుత్తరువులును సంస్థానపు ఆఫీసులోయుండును. 1336ఫసలీలో రు 1,80,000లు ముజరాలు యివ్వబడినవి. అవి గొప్పమొత్తమేను. యెప్పుడు యీరిమిషనుయిచ్చినది సంస్థానపులెఖ్ఖల వలన తెలియగలదు. 1931సం॥ సెప్టెంబరు అక్టోబరు నెలలో జమీందారుకు రైతులకుమధ్య సమస్పర్థలు ప్రారంభమయ్యెను. కొన్ని పరిష్కరింపబడినవి. కొన్నికాలేదు. మోపూరు గ్రామరయితులు యీసమస్పర్థలలో చేరియున్నారు, యితరగ్రామస్థులుకూడాను. సమస్పర్థలకు మునుపు, తర్వాతనుగూడ యివ్వబడినవి. యెస్టేటు లెక్కల వలన పై 1,80,000 లలో మోపూరు రిమిషన్ లెక్కలున్నది లేనిది తేలగలదు. మోపూరు రైతులు రిమిషన్ సందర్భమున నన్ను సందర్శించిరి. వారిలో ప్రతివాదులున్నారో లేదో నాకు తెలియదు. స్న 1336ఫసలీకి రిమీషన్ యివ్వమని కోరిరి. ప్రోనోట్లనుకూడ వ్రాసియిచ్చియున్నామని చెప్పిరి. మొదటరిమీషన్ ప్రస్తావన జరిగెను. ఆ సందర్భముననే ప్రోనోట్లు ప్రస్తావన కూడ వచ్చినది. రిమీషన్ యివ్వడమనగా ప్రోనోట్ల వాపసు అనియే కాదు. అప్పుడు తహశీలుదారు అచ్చట యుండినారు. యిప్పటివారు చనిపోయినారు. (చదువుల మునిస్వామినాయుడు) తహశీలుదారుతో, నేను లెక్కలను నాకు పంపించండి చూస్తాను అని చెప్పినాను. యిప్పుడు కోర్టులో “లెక్కలు తెప్పించండి రిమీషనులు యిప్పిస్తాను” అని నేను చెప్పలేదు. నేను సవారికి పోబోవుచుండగా నరసమహాలులో జరిగినది.

పోలూరు తాలూకా రయితుల కాటక బాధ

యీతాలూకా వెంకటగిరి సంస్థానము వారిదైయున్నది. యీ రైతులు పుబ్బ కార్తెలలో పైర్లువేయగా వర్షములు సకాలములో వర్షించనందున దుంప తెగులు తగిలి ఆపైరంతయు పూర్తుగా చెడిపోయినది. కొన్నిగ్రామాలు యకరాకు వకటి రెండు తూములకంటె జాస్తి అగుటలేదు. చెరువులు యేటికాల్వలు వున్నయే వొకటి రెండు గ్రామములలో పాడినవి. కాదలూరు, వెల్లూరుపాడు, తడసర్కిల్, యీవత్తుగ్రామాదులు పంటపూజ్యమనియే చెప్పవచ్చును. వెనుకచిక్కి వర్షించిన వర్షమైనను అతిస్వల్పమైనందు వల్ల, భర్తీసాగు చేసుకొనుటకు వీలు లేక పోయినది. రైతులు శుక్రీరిపోర్టులు నవంబరు, నెలలోనే దివాన్ గారికి తహసీలుదారునింవారికి, రిజష్టరు ద్వారాపంపుకొన్నారు యింతవరకు యేగ్రామం తనికీచేసినట్టుకనుపడదు. యికనెప్పుడు యేస్టేటుద్యోగులు వచ్చి తనికీచేయుదురో రెమిషన్ యిస్తురో యివ్వరో తెలిశ్నదికాదు. అట్లుతనికీచేసి రెమిషన్ యిస్తామన్నను అధికారుల మోమోటములు తప్పవు. అదియెట్లున్నను పేష్కారు వారి ఆఖరు అభిప్రాయము యెట్లు తెలునో జరిగిన తాలూకాబోర్డు, డిస్ట్రిక్టుబోర్డు, యెలెక్షన్‌లలో యేసంబంధము లేని యితరడిస్ట్రిక్టు నివాసులకు వోట్లివ్వమని నిర్బంధించడం, వారినేఅధ్యక్షులుగాచేయవలెనని ప్రయత్నించడములో, న్యాయసమ్మతముగా ప్రవర్తించిన రైతు లెల్లరు అవిధేయులని అవిధేయులీస్టులోచేర్చినందున రెమిషన్ యిచ్చుటకు వారి మనస్సుఒప్పుకోదు. యీరయితులు యిప్పటికే కూటికి లేక మలమలమాడి చచ్చిపోతున్నారు. నగ్నాన్నత్రాణి యిదివరలో నెలఅమ్మి గతఫసలీల శిస్తులకు డిక్రీలకు చెల్లించి నిరాధారులయి నిల్చియున్నారు. పైసంవత్సరము కృషికి తగినసొమ్ము లేక అధోగతిపాలై అనుగంటుతామని దిగులుపడి భగవంతుపాయని పరితపించుచున్నారు. మొదటిమొక్కడి అంగులో పడినేము అన్నట్లు శిస్తులోకవంక జప్తులోకవంక డిక్రీలను క్రయికవంక దావాలోకవంక జరుపుతూ రయితుల కష్టసుఖములు యేమాత్రమెరుంగని కఠినచిత్తులగు స్పెషలు ఆఫీసరుగారు, అన్యాయపుకాలంవచ్చి రయితులు అనుగంటుచుంటె మంచికాలములోనే చెల్లించవాలక డిక్రీలయివున్న బాకీలకు అరెస్టువారంట్లు హజావిడిలు బెదరింపులు వినినవారికే గుండెలు బద్దలగుచున్నవి- వీరు యీకష్టసమయములో డిక్రీలు పూర్తిగా చెల్లించువారికి నూటికి యిరవై, ఇరవైఅయిదు తోసివేస్తూ, నేనురయితులకు యెంతమేలుచేస్తున్నాను అనితనలో తాను సంతోషించడం యీఅన్యాయపు కాలములో నూటికి తొంబయిఅయిదు తోశివేస్తానని చెప్పినను పయికముచిక్కదేడ? మార్వాడిలే నూటికి రు 60, 70, లు త్రోశివేయుట వీరికి తెలియదుకాబోలు. ఇదిగాక క్రింది అధికారులు యిదేసమయమని నిర్దాక్షిణ్యముగా వారికప్పునుమాత్రం చెల్లగాపోషించుకొనుటకు బెదరించి అదలించి పెరుక్కొనితినడం జరుగుచున్నది.

అందగుండాల చేనిగుంటగ్రామం.

"అన్ని వకయెత్తు, అగస్త్యులవారొకయెత్తు" అన్నట్లు యీగ్రామరయితులయొక్క కష్టములు చెప్పనలవికాదు. యేమన వారిభూములుజబ్బయి శిస్తులుమరింతహెచ్చయి నీటివసతి పూజ్యమయి కూటికి గుడ్డకు కరవయి అప్పులబాధ అధికమయి నగరిడిక్రీలు హెచ్చయి నానాటికి క్షీణించి పాపరులయి అప్పులుపుట్టక [illegible]నికి తగినసొమ్ము సంపాదించ[illegible]క్తిచాలక యితరజీవనాధారము లేక [illegible]ంచి యెంతయేడ్చినా దిక్కు లేక విద్యనేర్చుకొను బిడ్డలును యెండ కన్నెరుగని స్త్రీలును వ్యవహారించు పెత్తనదార్లును అల్లాదేముడాయని యేడ్చుచు బ్రతుకజాలక కూలివృత్తిలేనిదాని నాధారపడి గతసంవత్సరమే భూములు యిండ్లు బంధుస్నేహితుల నన్నిటిని వదలుకొని పరాయిదేశములకు పోకినారు. యీసంవత్సరం పూర్తుగాపంటలు లేనందున యిప్పటికే కొంతమంది వెళ్ళినారు. మరికొందరు వెళ్ళనున్నారు. అప్పుడు యెంత, యెన్నని మొరపెట్టినా ససేమిరాయను యీ రాజాగారి పరిపాలనలో యెవరు జీవించగలరు? మరికొందరు లేవలేనిపశ్వు పెద్దపులికి వెరచుతుండా అనుసామెతననుసరించి నిర్భయముగా కొంపలలోపడి కుక్కిరి బిక్కిరియనక అర్ధప్రాణాలతో జీవచ్ఛవములయి కృశించుచున్నారు. యీగ్రామజనసంఖ్య ననుసరించి యెందరు వృద్ధికావాలెనో అందరు వృద్ధియగుటలో జననరిజిష్టరునుపట్టి చాలా వృద్ధి తగ్గియున్నది. కారణము పాఠకులే యోచించగలరు. గానరయిత్వారీ రయితులను వర్తకులు మొదలగువారిని ప్రార్థించడమేమనగా యీసోదర రయితుల కడగండ్లను విచారించి ఆశ్రయమిచ్చి ఆదరించి కూలివారుగను పాలేరులగను తలమనుష్యులుగను గుమాస్తాలుగను యేర్పాటుచేసుకొని పనిపాట్లుకల్పించి వకసంవత్సరము పోషించి పుణ్యము కట్టుకొని రయితుకుటుంబములను నిల్పుదురని వేడుచున్నాను.

నిర్భాగ్యుడగు
జమీందారీ రయితు

కృషీవలుడు

ఆంధ్రదేశ వ్యవసాయకుల పాలిటి సురభి తనత్రని జమీన్ రయితు మహాజన సంఘ యాజమాన్యమున 1, 15 తేదీన వెలువడు పక్షపత్రిక సం॥ చందా 2 రూపాయలు మాత్రమే. పత్రికా కార్యాలయము నెం 6 లాయడ్ చిన్నతంబి మొదలివీధి. పాకాం పేట, మదరాసు

జమీందారీ రైతు

18-3-33

శనివారము

జమీందార్ల రక్షణలు.

జమీందార్లకు రాబోవు రాజ్యాంగములో రక్షణలను గూర్చి విచారించుటకు భారత శాసన సభలో అంక్లె సేరిగారు కోత తీర్మానము నుపపాదించిరి. లాహిరిచౌధరి గారును, కుమార రఘువీర సింగుగారును, రాజాబహదూర్ కృష్ణమాచారియారుగారును, వ్రిజకిషోర్ గారును, అబుహాశాల్ గారును జమీందార్ల పక్షమున బల్లగుద్ది మాట్లాడిరి. బి. వి. జాదవ్ గారును మొదలియారుగారును రైతుల పక్షమున మాట్లాడిరి. రామస్వామి మొదలియారు గారు, జమీందార్లకు ఉండవలసినదగిన ప్రాతినిధ్యమున్నదని యంగీకరించుచు రెండవ శాసనసభకొరకు ఆందోళన చేయవలసినదిగా సలహానిచ్చెను. ప్రభుత్వ కార్యదర్శి హెచ్ హెయిగారు జమీందార్ల మనవాను భూతిజూసెను. రైతులకు జమీందారులకు సంఘర్షణయున్నట్లు తానంగీకరించనైనను. కాని స్వీకరించనంతమాత్రమున ఆ సంఘర్షణ అంత మొందజాలదు. తర్వాత ప్రభుత్వ పక్షమున సర్ బి. యల్. మిత్ర గారు మాట్లాడుచు రాబోవు రాజ్యాంగమున వ్యక్తికిని, ఆస్తికిని సంబంధించిన హక్కులకు భంగము కలుగకుండునటుల భారత ప్రభుత్వమువారు సిఫారసు చేసిరనియు, ఈచర్చలోని భావములన్నియు బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారికి తెలిపెదమనియు, ప్రాప్తివిజమును ప్రతిఘటించవలసిన ఆవశ్యకతయు, ఆస్తికి సంబంధించిన హక్కులను కాపాడవలసిన ఆవశ్యకతయు భారత ప్రభుత్వమువారికి తెలియుననియు చెప్పుచు నూతన రాజ్యాంగపద్ధతులు దినముల విూదనున్నవనియు అవిచవి చూచువరకు ఆగవలసినదిగా కోరినంతట తీర్మానము ఉపసంహరించుకోబడినది.

పైవిషయముల బట్టిచూచిన జమీందార్ల ప్రయత్నము లెంతతీవ్రముగ నుండునదియు, రాబోవు రాజ్యాంగమున రైతులనోట మట్టిగొట్టుటకు జమీందారులు పూర్తిపన్నాగముల బన్నుచున్నారనియు తెలియుచున్నది. మొన్న వెంకటగిరి కుమారరాజాగారు ఢిల్లీకిపరుగుటలో గూఢ కారణము లేకపోలేదు. అసంబ్లీసభ్యుల తమవలలో వేసికొనుటకే ననియూహింప తగియున్నది. సర్ అబ్దుర్ రహీమ్‌గారు వీరిని పరిచయము చేయుటలోనే జమీందార్ల కుట్రలకు అసంబ్లీసభ్యులు ముగ్గులేరని యూహింప తగియున్నది. కావుననే జమీందార్ల రక్షణలగూర్చి భారతశాసనసభలో చర్చింపబడినపుడు జమీందార్ల పక్షమున మాట్లాడువారి సంఖ్య హెచ్చుగనుంటయు, రైతులగూర్చి మాట్లాడువారు ఒకరిద్దరి కంటె లేకపోవుటయు, సంభవించినది. రాబోవు రాజ్యాంగములో రాష్ట్రీయ శాసన సభలలో ప్రజాయత్తమున నుండబోవుల్యాండు రివిన్యూశాఖపై కూడ రక్షణలనడుగుటయు, ప్రభుత్వమువారు సంయుతముకొంతకన్ను నగుర వేయుటయు జూడగా రాబోవుసంస్కరణలు, ఎండమావులుగా నూహించతగియున్నవి.

ఉత్తరణమున జమీన్ రైతుల ప్రతినిధిగా పోట్లాడవలసిన గుంటూరు, నెల్లూరు జిల్లాల అసంబ్లీప్రతినిధిపోనాకా గోవింద రెడ్డిగారు నెల్లూరును వదలి పోకుండుటమిగుల శోచనీయము. ఇట్టియవసరమున రంగనాయకులుగారు లేనిలోటును మారైతులు బాగుగా గుర్తించియుండవచ్చు. ఇకముందైనను జమీందారీ రైతులు మేల్కొని తమముక్తితమచేతులలోనే యున్నదని గమనించి జిల్లాసంఘముల బలపరచుకొని, రాష్ట్రీయసంఘమును పునరుద్ధరించి తమన్యాయములను తమకష్టములు దేర్చుకొనుటకు అన్నిసంస్థలకు జమీన్ రైతుల ప్రతినిధుల నేపంపి జమీందారులకుట్రల భంగపరచి స్వీయాభ్యుదయమునకు పాటు పడెదరని కోరుచున్నాము.

బహిరంగలేఖకు సమాధానము.

నా॥ మాతెకొండారెడ్డిగారు వ్రాసిన బహిరంగలేఖను స్థలాంతరమున ముద్రించితిమి.

విలేఖకులు వ్రాయుయుదంతముల నిజానిజముల గమనించి ప్రకటించుటకు పత్రికాధిపతులకు వీలుగానివని. ఆయుదంతములందు సత్యేతరములున్న పట్ల వెంటనే యదార్థమును తెలిసినవారు ప్రకటించుటసముచితముగాని చిందులుద్రొక్కుట అసభ్యము. రెడ్డిగారు యదార్థమును తెలిపి మావిలేఖరివ్రాతల ఖండించినందులకు నందనములు.

విలేఖకులు పత్రికలకు వ్రాయునపుడు విషయయదార్థముల చక్కగా తెలుసుకొనియే వ్రాతురని కోరుచున్నాము.

రెడ్డిగారి బహిరంగలేఖలోని తక్కిన అసందర్భపు వ్రాతలు వారివిశాల భావనిదర్శనములు. "త్వంశుంఠాం త్వంశుంఠా" యనుటకు మేము పూనుకొననందులకు రెడ్డిగారు మన్నింతురుగాక. రెడ్డిగారి నూత్న భావాంకురములను మాయింటి స్వాతిభావారుణ కాంతులనాహ్వానించు తెనుగాంధ్రలోకము గుర్తెరుగుట అవసరము.

సతీ సక్కుబాయి.

అను నాటకమును

శ్రీ సింహపురి నాట్యమండలివారు

23-3-33 రాత్రి 9-30 గం॥ గురువారం.

సూళ్ళూరుపేట జయ గోకులహాలులో

ప్రదర్శింతురు మెలగు విఖ్యాతప్రఖ్యాతులు.

అత్త.-కళాకోవిద, బాలకవి, వి. సుందరరామశర్మగారు.

కృష్ణుఁడు.-నటశేఖర యస్. రామదాసయ్యంగార్.

మహిళాసంఘాధ్యక్షురాలు.-కోటా) వేంకటచలంగారు.

సక్కు.-రంగకోకిల, యం. బాలకృష్ణమూర్తిగారు.

శివయోగి.-గానసరస్వతి, వి. వేంకట రామానుజాచార్యులుగారు.

విశ్వనాథభట్టు.-యాస్త్రార్. గోవిందసింగుగారు.

—: రేట్లవివరము :—

పురుషులకు: 2-0-0, 1-8-0, 1-0-0, 0-8-0, 0-4-0.

స్త్రీలకు:- 0-8-0, 0-4-0

రామాయణంలో—పిడకలాట

(లగా లగ్)

అరేమదార్ "బీస్‌హజార్, అంటె యెంతమొత్తం భాయి?

యిర్భయి, నూరు రూపాయ నోట్లు అయితె బీస్‌హజార్ అవుతుంది సహాబ్!

(2)

రెడ్డి:—శెట్టిగారూ! మొన్న నెల్లూరు శెట్టివారితో సూళ్లూరుపేట రయిసుమిల్లుల వ్యవహారం చెప్పారంటనే యేమిటి దాని నిజం?

శెట్టి:—రామరామ యేమంటా కాదు చెరుగునయ్యా! అన్నిటికి కోమటోళ్లు లోకవని మాపేరు ముందుకు తేకపోతే కడుపులో మంటుండే పెద్దమనుష్యుల పేరే బైటబెట్టుకోరాదూ?

రెడ్డి.—యింతటికి నీవెరగనే మరగవా?

శెట్టి:—చెప్పుతో కొట్టవయ్యా! చెప్పినవాణ్ణిగాని, విన్నవాణ్ణిగాని,

రెడ్డి:—సరేగాని రైసుమిల్లుల విషయం నిజమేమిటో బైటపెట్టు.

శెట్టి:—మావూళ్ళో కొన్ని రైసు మిల్లులు గ్రామానికి సమీపంలో వున్నవి. వాటిలో వడ్లు వుడకబోసిన నీళ్ళు మురిగి నందున ఆరోగ్యానికి భంగమని జిల్లాహెల్తుఆఫీసరు వారు తనిఖీచేసి యూనియన్‌బోర్డుకు వ్రాస్తె వాండ్లు జోక్యము పుచ్చుకొని మిల్లు యజమానులకు తెలిపి కొంత సరుబాటుచేశారు. అంతేగాని యూనియన్‌బోర్డువారిసిమెంటు ఓట్లకోసరం ఈమాదిరి చేశారనడం తప్పుసమాచారలు.

(3)

(నాయుడుపేట ప్లాటుఫారం మీద)

కంట్రాక్టరు } అయ్యా మీరెవ్వరు?
నాయుడు }

మొదలారి:-మాదిదా నాయుడుపేట.

నాయుడు:-నాయుడుపేట,కాళహస్తిరోడ్డులో నుండి అగ్రహారప్పేట బ్రాంచిరోడ్డు వేస్తారన్నారే! ఆకంట్రాక్టు ఎవరికిచ్చారు?

మొదలియారు:-కావేటిపాకం అరసప్ప మొదలియార్ మెస్టిమేటు మొత్తము వంటె జాస్తిపెరసంటు తగ్గించిరా టెండరు పెట్టాడంటారు. సుబ్బరాఘవరెడ్డిగారి తరపున తక్కువపెరసంటు, తగ్గించి టెండరు పెట్టాడంట. 15% పెరసంటు తగ్గించి సుబ్బరాఘవరెడ్డిగారికే యిచ్చారని బజారులో వదంతిగావుంది.

నాయుడు.-సరేనాగానేవుంది. యీమాదిరి తగ్గించి కోటవారికివ్వకుండా హెచ్చుటెండరులు పెట్టినవారికిచ్చినందున పోయినసంవత్సరం రు 18000 లు జిల్లాబోర్డుకు లుక్సాన్‌వచ్చింది ప్రజాప్రతినిధులంటే యిట్టివారినేగా యెన్నుకొన్నామని చదువుకొన్నవారంతా డంకాకొట్టేది?

బోడ్డు కన్యా విలాపము.

(కవిణ.)

నాయకునకు బోడ్డు కన్యను వివాహమాడి నేటికి 37 దినములు. వధువు యొక్క-తల్లిగారింట మూడు రాత్రులయినను వరుని వసించుటహిందూ సాంప్రదాయము కాని కన్యాస్వగృహమున అడుగుపెట్టి ఆమె మేలి ముసుంగయినను తొలగించినపాపమున పోలేదు. ఆమెపూర్వజన్మ దాంపత్య మోహమున ఈజన్మలో సంయుతము వారినే వరునిగాకేయు తుమ్మిపువ్వుముల ఈశ్వరారాధన జేసినది. ఆమెమక్కు-వను భగవంతుడు సంయుతము మన్నించి వాంఛితునే వరునిగా దత్తము చేసెను. కానియేమిలాభము? నోటిమాటకంటిచూపయినను ఆమెకులభింపలేదు. కంటికి కడివెడుగా యేడ్పుచున్నది. ఊపనాథుపయినను కంటితో చూచుచూ కొంతయూరట బొందియుండెను, వారు సంయుతము వారముదినములనాడు యిదిగో వత్తునని ధర్మరాజపట్టాభిషేకమునకు హస్తినాపురికేగె. పాపము ఆమెదుఃఖమునకు మేరలేదు. స్వయంవరదినమున చక్కట్లు దిద్దిన సభాస్తారులెల్లరు కంటికగుపడుట లేదు కొను! వారివారి కార్యములు తీరినవెనుక యితరుల క్షేమముపంయు వారికేమిమక్కు-వ? వివాహమహోత్సవమున రెండు అక్షతలు నెత్తినజల్లి భూరివిరాళములతో తరలిన పురోహితాది బ్రాహ్మణ్యమును తలచుకొని ఆమెచింతించుచున్నది. తలననితలంపులన్నియు ఆమెను చింతాభరమున కుంగదీయుచున్నవి. నూత్నవధువు. ఒకనాడయినను ప్రియునిదర్శనముకాలేదు. ప్రియనాథునికంత సీమనలంకరింప తెచ్చిన కుసుమమాలలు వాడిపోవుచున్నవి. చందనము సేరుత్తి పోయినది. సువాసనలు గంధవహునిగలసిపోయినవి. ఆత్మేశ్వరుడు నాల్గుదినములనాడు ధూమశకటాహాథుడై చెన్నపురికరుగుచున్నాడని విని పట్టలేని తమకమున తనచిత్తరువు నంపి నాథుడు స్వహస్తముననుదాంకితమైనను చేసిన పటమునగనుడునని ఆదేశమంపెను. దూత, నాథుని కలుసుకొని ఆత్మపత్ని ఆదేశమును విన్నవించెను. బహుకార్యనిమగ్నుడగు ప్రియుడు. దక్షిణానాయకుడగుటచే అవసరమున ఆమెపంపే కెమును గైకొని స్వహస్తలిఖితాక్షరముల ఆనవాలుగ వ్రాలుచేసెను. దూతకొంత దూరము తోడ చని ముద్రాంకిత పత్రము లగొని వెనుమరలుటలో శకటావేగమున దూత ప్రమాద రహితుడైన గాత్రుడగుటయు జరిగెను. విశ్వాసపాత్రుడగు దూతి హృదయ నాథుని ముద్రాంకితమును ప్రియ ప్రియకు సమర్పించి ప్రాణేశ్వరుని సందేశమును విని పించెను. మరియొక నెల దినములు హృదయేశ్వరుని చూడజాలమికి భిన్న మానసయై ఆకోమలహృదయ మేడపైకెక్కి అర్ధరాత్రమున వెన్నెల బయల ఇట్లు విలపించుచున్నది.

గేయము.

"నాకుత్తుకే జిక్కె-నా ఓబ్రహ్మ నామ్రుత్తికే దక్కె-నా

పలుకరి నోట్పిల్లో-నానింది సిగ్గోట్లు
కలనైననానాథు-గాంచకుండితినిట్లు
లోకాన్ని వదిలేసిక్షయూకపై కన్నేసి
చీకు చింతలదోపి-చిదిపి రే నావాసి
ఒకనెల పదినాళ్ళు-ఊపిరెట్లుండేను
తికమక బ్రతుకాయె-దిక్కు-దెలియక పోయె
చింతే మిక్కు-టమాయె-శలుగులా మొందాయె
స్నేహితంబా పోయె-జీవితము సున్నాయె
తొలి జన్మలో బుద్ధి-గలిగింది బాలకే
మలి జన్మలో గాఢ-మలిన మాయెను తనువు
చక్కట్లు దిద్దిన-సవతులందరు నేను
దిక్కు- మొక్కు- జూచి-తెలియ బల్కరదేమో"

నె॥ అ॥ డి॥ ము॥ కోర్టులో

స్మాలు 2214 of 1932.

పూండ్ల బలరామిరెడ్డి- వాది

ఆగోకంటి పుల్ లెప్ప, కారుమంచి, పత్తికొండ తాలూకా, కర్నూలుజిల్లా } ప్రతివాది

యీ ప్రతివాది పెన్నా వెంకటరెడ్డికి తే 20 12 1929 ది వ్రాసియిచ్చియున్న ప్రోనోటును వాది ట్రాన్స్ఫరు పొంది పై నెంబరున ప్రోనోటు అసలుఫాయిదాలను రాబట్టుకొనుటకు దావా దాఖల్ చేసియున్నాడు. సదరు దావా తే 20-3-33 దికి వాయిదా వేయబడియున్నది. ప్రతివాదికి యేమైనా ఆక్షేపణలున్న యెడల వాయిదానాడు పగలు 10 గంటలక్కు-కోర్టువారియెదుట హాజరయి ఆక్షేపణలను తెల్పుకోవలెను. లేనియెడల ప్రతివాది పరోక్షమున విచారించి తీరుమానించ బడునని ఇందువల్ల తెలుపడమైనది.

నెల్లూరు. 16-3-33 } చింతలపల్లి వెంకటరెడ్డి, వాది వకీలు.

జమీందారీరైతు పత్రిక సంపాదకులకు బహిరంగలేఖ

మీరు తే4-3-33ది పత్రికయందు కనికిరి వాస్తవ్యు అనుశీర్షికను ప్రచురించియున్నారు- అందులో నాస్వంతయిల్లును ఉప్పొత్తి బోర్డుహైస్కూలుకుకౌనుగోలు చేయుటకు సంకల్పించుకొనినట్లు వదంతిగా యున్నదని వ్రాసినారు. సాధారణముగా మీ పత్రికలో వెలువడు నిందారోపణ అసత్యపు వ్రాతలకు ప్రత్యుత్తరము నొసంగుటకు నాకు తీరిక కాల వ్యవధులు లేకున్నను యీ విషయం మా 3 తాలూకాలకు లాభించు హైస్కూలు గాను, జిల్లా బోర్డు సోదర సభ్యులును తదితరులును మీ పత్రికలో వెలువడు వ్రాతలు యెంతవరకు సత్యమునకు దూరమై వ్యక్తి ద్వేషముచే వ్రాయబడినవని తెలుసుకొన గలందులకై ప్రత్యుత్తరమివ్వ నెంచుచున్నాను.

(సశేషము.)

ఏప్రెలు తే 2 దిన జమీందారీ రయితు మహాజనసభ జమ్మాపులో జరుగును.

వ్యవసాయక పారిశ్రామిక పశుప్రదర్శనము

పై ప్రదర్శనము 12 తేదీనుండి 16 తేదివరకు చాలజయప్రదముగ జరిగెను. మదరాసు పారిశ్రామిక డైరెక్టరు శ్రీయుత వి. రామకృష్ణ యం. ఎ., ఐ. సి. యస్. గారు ప్రదర్శనమును 12 తేదివుదయము తెరచిరి. శ్రీయుత దొడ్లమునస్వకృష్ణారెడ్డి గారు నెల్లూరుమండలవ్యవసాయ సంఘము తరపునస్వాగత పత్రమును చదివిరి. ప్రదర్శింపబడిన వస్తువులు విశేషముగ స్వదేశి వస్తువులు. పశువులు విశేషముగ రాకపోవుటచే బహుమతు లివ్వబడలేదు. శ్రీయుత రామకృష్ణగారు ప్రదర్శనమును తెరచుచు మృదుమధుర పలుకులిటుల నుడివిరి.

ఈదేశమున చెరకుపంటకును చక్కెర పరిశ్రమాభివృద్ధికిని అమూల్యమైన అవకాశములుండియు విదేశమునుండి అమితముగ చక్కెర దిగుమతియగుట విచారకరమనియు, యీపరిశ్రమవృద్ధి పొందకుండుటకు ముఖ్యముగా ఎక్కువ ఫలితమిచ్చు సన్నని చెరకునుగాక ఫలితము తక్కువయిచ్చులావాటి చెరకును పండించుటయే కారణమనియు, సన్నని చెరకు విశేష ఫలితమిచ్చుటయేగాక చక్కెరను తయారుచేయుటకు కాలకరిమిలిని సౌమ్యగ కలిగించుననియు, పూర్వపు మదరాసు శాసనసభాధ్యక్షులు శ్రీయుత సి. వి. యస్. నరసింహారాజుగారికి సి. ఓ. 213 చెరకుపంట ఎకరమునకు రాబడు 52 లు ఖర్చయి 40 టన్నుల చెరకు పండెననియు. నెల్లూరుజిల్లా యీపంటయందు చాలవెనుకబడియున్నదనియు, చెరకునుండిగాక యీత తాటి చెట్లనుండియు చక్కెరను తయారుచేయుటకు అవకాశములు కలవనియు, నెల్లూరుజిల్లా అగ్రికల్చరల్ డిపార్టుమెంటువారి యొక్కయు పెదపవని జమీందారుగారి యొక్కయు సహకారముతో తాముయీచెట్లనుండి చక్కెరను తయారుచేయు పరిశ్రమను రాబోవు ఏప్రిలుమాసమునఆరంభించెదమనియు. చక్కెర పరిశ్రమకు ప్రభుత్వమువారిచ్చిన రక్షణను పూర్తిగ నుపయోగించుకొని సత్వరముగ మనదేశమున కావల్సినంత చక్కెర ఉత్పత్తి చేయవలయుననియు, [illegible]ముల విషయములోను మనదేశము చాల వెనుకబడియున్నదనియు, చక్కని పద్ధతుల మీద వీటిని నిర్మించి పశువులకు సరియైన ఆహారముల నొసంగినవెన్న, కండెన్సుడు పాలు మొదలగు వస్తువుల దిగుమతులను నరికట్ట వచ్చుననియు, మనదేశము అధికముగ వేరుశెనగను అన్యదేశములకు ఎగుమతి చేయుచున్నదనియు, నూనెను తయారుచేయు పరిశ్రమను యిచ్చటనే నెలకొల్పి యెగుమతిచేయు వేరుశెనగను యిచ్చటనే పూర్తిగా నుపయోగించుకొనిన చాలలాభకరముగ నుండుననియు, గానుగ పిండి, గోధుమ మొదలగు పైరుల కద్భుతమయిన యెరువనియు, పశువులకు బలము కలిగించు ఆహారమనియు, ఇగ్లండునకు గోధుమల నెగుమతిచేయుటకు విశేషఅవకాశములు కలవనియు, మార్కెటుపరిస్థితుల గమనించి ఈవ్యాపారమును ప్రోత్సహించవలయుననియు, నుడివిరి.

పిమ్మట రామిరెడ్డిగారు నెల్లూరు మండల వ్యవసాయసంఘము వారిప్రార్థన నంగీకరించినడయిరెక్టరుగారు ప్రదర్శనమును తెరచినందులకు కృతజ్ఞతాపూర్వకవందనములర్పించిరి.

మాస్వంతవిలేఖరి-

త్రివేణి.

మత, సాంఘిక, ఆర్థిక రాజకీయ పారిశ్రామిక విషయముల నిష్పక్షపాతముగ చర్చించు వారపత్రిక. సంవత్సర చందా రూ 2½ మాత్రము. వలయువారీ క్రింది చిరునామాకు వ్రాసి తెప్పించుకొనుడు.

మేనేజరు 'త్రివేణి' 323, హయిరోడ్డు,
తండియార్పేట, మదరాసు.

నె॥ డి॥ అ॥ ము॥ కోర్టులో

అసలు 1932 సంవత్సరము నెం 1294 రు.

రావి. వెంకటాద్రినాయుడు-వాది

అందు

ముప్పరాజు సుబ్బానాయుడు- ప్రతివాది.

యీ నెంబరు వాదిపేరటికి ప్రతివాది వ్రాయించి యిచ్చియున్న ప్రామిసరీ నోటు తాలూకు అసలు వాయిదాలు రు 558-10-0 లు మొత్తమును రాబట్టుకొనుటకు యీ దావా దాఖలుచేసియున్నాడు. యీ సదరు దావాపై ప్రతివాది తనకు యేదయినా ఆక్షేపణలు యున్నయెడల 1933 మార్చి నెల తే 28 ది పగలు 10 ఘంటలకు పై కోర్టుయెదుట హాజరుఅయి తెలుపుకోవలయును. లేనియెడల యీ దావా ప్రతివాది పరోక్షమందు తీర్మానించబడును.

17-3-1933 నెల్లూరు. } ఆమంచర్ల హనుమంతరావు. వాదిప్లీడరు

నె॥ అ॥ డి॥ ము॥ కోర్టులో

E. P No. 2415 of 1932.

O. S. No. 357 of 1931.

క. తిరువెంగళంనాయుడు వాది.

అందు

పిల్లారిశెట్టి రంగనాధరావు-ప్రతివాది

వాదిపేరటికి ప్రతివాది వ్రాయించి యిచ్చిన రిజిష్టరు అడమాన దస్తావేజును పట్టి వాది డిక్రీపొంది అడమానం ఆస్తిని వేలమునకు తెచ్చియున్నాడు. సదరు నెంబరు ప్రతివాదికి వేలం నోటీసు జారీ కాగలందులకు గాను తే 8-4-1933 ది వాయిదా వేయబడియున్నది. గనుక ప్రతివాదికి అడమానం ఆస్తిని వేలమువేయుటలో యేమైనను ఆక్షేపణలు వున్నయెడల తే 8-4-1933 ది పగలు 11 ఘంటలకు యీ కోర్టువారియెదుట స్వయముగా గాని లేక వకీలుద్వారాగా గాని తెలుపుకోవలయును. లేనియెడల ప్రతివాది పరోక్షమునందు విచారించి తీర్మానం చేయబడును.

నెల్లూరు 17-3-33 } నేలనూతలసుబ్బరాయుడు వాదిఅడ్వకేటు

నకలుమందులను చూచి మోసపోకుడు

నలుబది సంవత్సరములుగా ప్రఖ్యాతి చెందినది. కేవలము బాధసాధని.

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయుపోటుల కాపును, పార్శ్వపు నొప్పుల కారదోలును, పోట్ల పోగొట్టును, బెణుకుల ఛేదించును, వాపుల రూపుమాపును, దగ్గును తగ్గించును, దురదను తొలగించును.

మదరాసు, మైసూరు రాష్ట్రములకు
ముఖ్యపు ఏజంట్లు,
స్వాం అండు కంపెని,
6, బందరువీధి, మదరాసు

అమృతాంజనం డిపో,
మదరాసు, బొంబాయి,
కలకత్తా.

ఉపాసనా ప్రభావము

—

మీ భవిష్యత్తులోని ప్రశ్నలకు దివ్యదృష్టివలన సరియైన సమాధానములను వ్రాసి వి.పి. పోష్టుద్వారా మీకు పంపుదురు. 6ప్రశ్నలకు రూ. 1-4-0. 12ప్రశ్నలకు రూ. 2-4-0.

మీ గృహములయొక్కయు, పశుశాలలయొక్కయు, శేక నూతనస్థలముల యొక్కయు ప్లానులను చేసిపంపిన వాట్రియొక్క బలాబలములను; అంను,వాస్తు, . భూగర్భశల్య జల పరిశోధన పిశాచాది దోషము లున్నవో లేవో పరిశోధించి చూచియుండినచో వాటికి శాంత్యాది విధులు మొదలగు ప్రతియంశములను విపులముగా మీకు తెల్పుదుము.- ఇందులకు వి. పి. ఖర్చులతో సహా చార్జీ రూ.2-40

సకలగ్రహదోషములు తొలగుటకును ప్రేమోగ లక్షణములు విడిపోవుటకును భూత ప్రేత పిశాచముల బాధలు తొలగుటకును సమస్త వశీకరణాదులకును మహామంత్రయంత్రితా యెత్తులుపంపుదురు.

ఆడ్రెసు:— "మాంత్రిక చక్రవర్తి"

ప్రొఫెసర్ అంజక్, ఎం. ఇ.,

అక్కల్క్రిష్టు, బెజవాడ.

డెర్బి స్వీప్ (లాటరీ)

మ్యూచుయల్ క్లబ్బు లిమిటెడ్ వారిచే నడుపబడుచున్నది.

చందా, మామూలు టపాకు తే 26 4 33 దీ వరకు టిక్కెట్టు 1-కి రు 4 12 0 లు.

ఐరిష్ హాస్పటలు వారిచే నడుపబడినది.

ది 12-4-33 వరకు మామూలు టపాకు టిక్కెట్టు 1-కి రు 7-12-0

ఈపై రెండుక్లబ్బులటిక్కెట్లు నిమిత్తమున్ను ఈదిగువ అడ్రెసుకు సొమ్ముతో ఆర్డరుపంపుకోవచ్చును.

టి. వి. రెడ్డి,
అధికారమును పొందిన ఏజెంటు.

రాజమండ్రి (తూర్పు గోదావరిజిల్లా.)

సంపాదకుడు, ముద్రాపకుడు, ప్రకాశకుడు, నెల్లూరు, వెంకటామిహానాయుడు, జమీందారీరైతు ముద్రాలయం, రాజవీధి, నెల్లూరు.